

Utbildningsinspektion i Ljungsbackenskolan, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Ljungsbackenskolan den 24 och 25 april 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Götene kommun och Ljungsbackenskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Ljungsbackenskolan intervjuades elever, personal och rektorn samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Ljungsbackensskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	130
Förskoleklass	48
Grundskola	248

Källa: *Ljungsbackensskolan*

Utbildningen vid Ljungsbackensskolan omfattar förskoleklass och grundskola för årskurserna 1–6. Skolans elever och personal arbetar i arbetslag och undervisningen är organiserad i åldershomogena klasser. I skolans lokaler bedrivs också skolbarnsomsorg.

Ljungsbackensskolan byggdes 1982 och består av en byggnad i ett plan. Skolan är naturskönt belägen i kommunens centralort Götene.

Efter årskurs 6 fortsätter eleverna sin skolgång vid Västerbyskolan i Götene.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Ljungsbackensskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Ljungsbackensskolan ger eleverna träning i att delta i demokratiska beslutsprocesser och därmed möjlighet känna att de kan påverka och vara delaktiga i verksamheten. Eleverna är positiva till sin skola, de tycker de har bra lärare och att de får lära sig mycket. Skolan arbetar aktivt mot alla former av kränkande behandling, mobbning och trakasserier.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan erbjuder inte elevens val enligt författningarnas krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Eleverna får inte undervisning i ämnet hem- och konsumentkunskap före utgången av årskurs 5 vilket medför att de inte ges möjlighet att nå målen i ämnet för årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, förordningen om kursplaner för grundskolan och bilaga 3 till skollagen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Uppföljning av elevernas kunskapsutveckling bör synliggöras även i andra ämnen än svenska, matematik och engelska.
- Elevernas medvetenhet om målen för utbildningen bör vidareutvecklas.
- Skolan bör utveckla elevernas inflytande över sitt lärande i den dagliga undervisningen.
- Samverkan mellan förskoleklass och skola bör utvecklas.

- Skolan bör utveckla sitt arbete med individuella utvecklingsplaner.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Elevernas kunskapsutveckling följs upp på olika sätt genom exempelvis diagnostiskt material och samtal. De nationella ämnesproven för årskurs 5 i svenska, engelska och matematik genomförs vid skolan.

Tabell 1	Andel elever (%) godkända vid nationella prov, årskurs 5			
	Antal elever	Svenska	Matematik	Engelska
2005	54	94	87	91
2006	49	100	94	96

Källa: *Ljungsbackenskolans kvalitetsredovisning*

Av tabellen framgår att andelen elever som nådde nivån för godkänt vid nationella ämnesprov år 2006 var högre än 2005. I kvalitetsredovisningen för 2006 uppges att skolan haft ett stort antal elever i behov av särskilt stöd och att resultaten därför bedöms som mycket bra. Bedömning av kunskapsutvecklingen i övriga ämnen förekommer enligt lärarna, men är inte synlig i skolans kvalitetsredovisning eller i de portfoliopärmar som eleverna visar för inspektörerna. Inspektörerna bedömer att uppföljning av elevernas kunskapsutveckling bör synliggöras även i andra ämnen än svenska, matematik och engelska.

Eleverna är positiva till sin skola, de tycker de har bra lärare och att de får lära sig mycket. De elever som intervjuas har svårt att beskriva vilka mål de skall nå. I något klassrum finns kursplanemålen i svenska, matematik samt engelska uppsatta på väggen, men utifrån de klassrumsobservationer och intervjuer inspektörerna gör är intrycket att eleverna endast i liten omfattning är medvetna om målen i läroplanen och de nationella kursplanerna. Målen är inte tydliggjorda för eleverna i det dagliga arbetet. Under inspektionen ser inte inspektörerna att läroplans- och kursplanemålen används vid planering av olika arbetsområden. De äldre eleverna säger att deras lärare sällan eller aldrig pratar om mål. De yngre eleverna är i allmänhet medvetna om vilka kunskaper de kan förväntas nå och arbetar individuellt med uppgifter för en ökad måluppfyllelse. Enligt lärarna diskuteras mål både i det dagliga arbetet och vid utvecklingssamtal. I läroplanen anges att skolan skall klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har. När undervisningen planeras utifrån de nationella kursplanernas mål att sträva mot, samt mål att uppnå, ökar elevernas möjligheter att bli delaktiga i utbildningen och att förstå vilka kunskaper den skall leda till. Inspektörerna bedömer att elevernas medvetenhet om målen för utbildningen bör vidareutvecklas så att samtliga elever i skolan medvetandegörs om målen för utbildningen.

Utifrån intervjuer och observationer under inspektionen kan inspektörerna konstatera att eleverna trivs på skolan och att de känner sig trygga. Inspektörerna möter trevliga och öppna elever. De uppger att det förekommer bråk ibland, men de säger också att personalen ingriper och hjälper till att lösa de konflikter

som uppstår. Inspektörerna bedömer att skolan arbetar med normer och värden för att skapat ett gott socialt klimat i skolan.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt läroplanen skall skolan utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former. Även grundskoleförordningen anger att eleverna skall ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor av gemensamt intresse för eleverna. Vid Ljungsbackenskolan görs denna träning bland annat genom klassråd, där eleverna för sina synpunkter vidare till elevrådet. Eleverna berättar att de får bestämma t.ex. var nya saker skall stå. De har varit med och påverkat ombyggnad av duschutrymmen, dekoration av väggar och att skapa en volleybollplan. När de har klassråd brukar de prata om vilka frågor de vill föra vidare till elevrådet och vad som diskuterats vid föregående elevrådsmöte. Enligt eleverna blir vissa saker aldrig av och de hinner inte ta upp allt de vill. Vid skolan finns också matråd, kamratstödjare och en grupp som arbetar för att skapa en säker skola. Inspektörernas bedömning är att Ljungsbackenskolan ger eleverna träning i att delta i demokratiska beslutsprocesser och därmed möjlighet känna att de kan påverka och vara delaktiga i verksamheten.

Enligt intentionerna i läroplanen skall elevernas möjlighet till inflytande utvecklas så att eleverna i högre grad, och efter ålder och mognad, får inflytande över sitt lärande. Undervisningen skall bedrivas så att eleverna, genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen, kan utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ansvar. Intervjuer, observationer och samtal visar att elevernas inflytande över innehåll och arbetsformer i den dagliga undervisningen varierar mellan lärare på skolan. Undervisningen beskrivs av de flesta elever som i stort sett lärarstyrd. Ramarna samt innehållet bestäms av lärarna. När eleverna är klara med sina arbetsuppgifter har de möjlighet att välja vad de vill arbeta med. Läraren antecknar också ibland flera förslag till arbetsuppgifter som eleverna kan välja emellan. Lärare uttrycker att eleverna har inflytande och får delta i beslut som de anses mogna för. Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över det egna lärandet bör öka.

Skolan arbetar aktivt mot alla former av kränkande behandling, mobbning och trakasserier. Hösten 2006 startades en kamratstödjargrupp. Gruppen består av sex vuxna och nio elever som träffas varannan vecka. Gruppens uppgift är att förebygga och motverka mobbning och annan kränkande behandling. Tre elever från respektive årskurs 4–6 har fått kamratstödjarutbildning. Från och med den 1 april 2006 råder enligt lag ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa

ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall följas upp varje år. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling. Vid inspektionstillfället har skolan en sådan likabehandlingsplan som lagen kräver. Planen är vid inspektionstillfället dock inte känd av elever och föräldrar. Dessutom saknas en likabehandlingsplan för skolbarnsomsorgen. Se vidare kommunrapporten.

Organisation och arbetssätt

Verksamheten vid Ljungsbackenskolan är organiserad i sju mindre arbetslag dvs. ett arbetslag för varje årskurs. Av dessa sju arbetslag bildas vid vissa tillfällen fyra större arbetslag med varsin arbetslagsledare. I arbetslagen ingår förskollärare, grundskollärare samt fritidspedagoger. Skolans fyra arbetslagsledare utgör tillsammans med skolans rektor en ledningsgrupp.

Vid inspektionstillfället arbetar förskoleklassen för sig och i årskurserna 1–6 sker undervisningen i åldershomogena klasser. Ett syfte med att införa förskoleklass var att förskolan och grundskolan skulle närma sig varandra. Förskolepedagogikens betoning av barnets eget utforskande, lek, omsorg och skapande skulle få genomslag i skolan. Enligt lärarna sker ytterst lite samverkan mellan förskoleklassen och skolans yngre elever. Det finns på så sätt inte möjlighet att tillvarata de olika pedagogernas kompetenser. Inspektörerna bedömer att samverkan mellan förskoleklass och skola bör utvecklas för att enligt läroplanen berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Vid Ljungsbackenskolan finns rutiner för hur skolan identifierar elever som är i behov av särskilt stöd samt hur arbetet organiseras för dessa elever. I början och i slutet av varje termin diskuteras samtliga elever i behov av särskilt stöd. Elever i behov av särskilt stöd har åtgärdsprogram enligt personalen. Skolans specialpedagog uttrycker att eleverna får stöd på olika sätt. De elever som inte klarat målen eller förväntas inte klara målen i matematik, svenska eller engelska i årskurs 5 får extra stöd i dessa ämnen. Inspektörerna bedömer att elever i behov av särskilda stödåtgärder får berättigat stöd.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Utvecklingssamtal genomförs en gång varje termin. Utvecklingssamtalet skall, enligt grundskoleförordningen, ge information om och göra elevens utveckling och lärande synligt i relation till såväl läroplanens övergripande mål som mål att uppnå och mål att sträva mot i de olika ämnenas kursplaner. Eleven och vårdnadshavaren skall ha fått sådan information och möjlighet att förbereda sig att de kan ta aktiv del i utvecklingssamtalet. Respektive klasslärare berättar om elevens kunskapsutveckling i samband med utvecklingssamtal där föräldrar och elever deltar. Vid utvecklingssamtalet skall läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Alla elever vid Ljungsbackenskolan har enligt personalen en dokumentation av vilka mål som eleven, föräldern respektive läraren anser att eleven skall arbeta med under tiden fram till nästa utvecklingssamtal.

Dessa måldokument är utformade på olika sätt och är av elever och föräldrar inte kända som individuella utvecklingsplaner. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla sitt arbete med individuella utvecklingsplaner.

Enligt de lärare som arbetar vid Ljungsbackenskolan känner de inte till hur det går för eleverna vid betygssättning i årskurserna 8 och 9. Inte heller följs resultaten vid nationella ämnesprov i årskurs 5 upp på ett systematiskt vis. Detta innebär att de avstämningsstillfällen som de nationella proven och betygssättningen utgör inte används som ett redskap för att reflektera över och utveckla undervisningen i samtliga årskurser. Resultaten tenderar att bli en angelägenhet för de lärare som undervisar i de aktuella årskurserna och inte för samtliga lärare som undervisar/undervisat eleverna. Inspektörerna vill påpeka att resultat vid nationella prov och betygssättningen är en följd av den undervisning eleverna mött under sin samlade skoltid och att resultaten kan ses som ett av underlagen i skolutvecklingsarbetet.

Kvalitetsarbete och ledning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. skall varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Vid Ljungsbackenskolan upprättas en kvalitetsredovisning för skolans och skolbarnsomsorgens verksamhet varje läsår. Kvalitetsredovisningen redovisar emellertid inte elevernas resultat i samtliga ämnen i förhållande till mål att uppnå i slutet av femte skolåret varför inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning inte är upprättad i enlighet med författningarnas krav.

Rektorn vid Ljungsbackenskolan har arbetat som rektor sedan år 2000 och har gått den statliga rektorsutbildningen. Rektorn och fyra arbetslagsledare bildar skolans ledningsgrupp. Rektorn är enligt de intervjuade grupperna väl känd och förtrogen med den dagliga verksamheten. Personalen säger att rektorn stödjer personalen när de vill driva pedagogiska frågor. Inspektörerna bedömer att skolans rektor är förtrogen med verksamheten.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Enligt rektorn är samtliga lärare behöriga och undervisar till största delen i de ämnen de är utbildade för.

Enligt grundskoleförordningen skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Enligt uppgift från elever och personal innebär elevens val att eleverna kan välja att delta i skolkörens övningar eller arbeta med något av de alternativ respektive klasslärare vid lektionstillfället presenterar. Deltagande i skolkören utgör ett val enligt förordningen, men övriga alternativ innebär oftast att göra klart ännu inte avslutade arbeten och kan

därför inte utgöra en ämnesbreddning eller fördjupning. Inspektörerna bedömer att eleverna inte erbjuds elevens val.

I ämnet hem- och konsumentkunskap finns mål att uppnå för eleverna i årskurserna 5 och 9. Undervisningen i Ljungsbackenskolan är organiserad så att eleverna läser hem- och konsumentkunskap i årskurs 6. Det innebär att eleverna inte har undervisats i ämnet i årskurs 5. Inspektörerna bedömer därför att fördelningen av undervisningstiden i Ljungsbackenskolan inte ger alla elever förutsättningar att nå målen för årskurs 5 i hem- och konsumentkunskap.

I övrigt bedömer inspektörerna att eleverna har tillgång till utbildning i en omfattning som överensstämmer med författningarna och som ger dem möjligheter att nå målen för utbildningen.

Inspektörerna bedömer lokalerna som ändamålsenliga och att de svarar mot kraven i utbildningen.

Datum	Ort
2007-10-26	Göteborg

Ulla-Britt Norin
Anna Wide